

โครงการพัฒนานวัตกรรมการเฝ้าระวังสถานการณ์ครอบครัว เชิงพื้นที่โดยชุมชน ระยะที่ 2

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้และพัฒนาระบบและกลไกการเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง
2. เพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวังสถานการณ์ครอบครัวเชิงพื้นที่โดยชุมชน

ขอบเขตของการศึกษา

พื้นที่ 8 จังหวัด ภาคเหนือ
ได้แก่

1. เชียงราย
2. เชียงใหม่
3. น่าน
4. แพร่
5. พะเยา
6. แม่ฮ่องสอน
7. ลำปาง
8. ลำพูน

กลุ่มเป้าหมาย

- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)
- คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)
- ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรี และครอบครัว (ศสค.)
- ภาคประชาสังคม (NGOs)
- ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา

องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวที่ควรเฝ้าระวัง ซึ่งเป็นข้อมูลนำเข้า (Input) ระบบเฝ้าระวัง และเตือนภัยสถานการณ์ ครอบครัวในชุมชน คือ

- 1) ครอบครัวเปราะบาง
- 2) สถานการณ์ปัญหาครอบครัวและปัญหาสังคมในชุมชนพื้นที่ของ อปท. ได้แก่ ปัญหาความสัมพันธ์สามี/ภรรยา ปัญหาในเด็ก/เยาวชน ปัญหาของผู้สูงอายุ ปัญหาภายในครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว และปัญหาเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน
- 3) สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง ปัญหามลพิษที่เกิดจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลและภัยธรรมชาติ
- 4) สถานการณ์การมีแหล่งเรียนรู้สร้างสรรคในพื้นที่ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ทางศาสนา แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

ผลการวิจัย

การพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมภูมิสารสนเทศ (Geographic Information System : GIS) และระบบงานที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดทำในรูปแบบ “ระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยสถานการณ์ครอบครัวในชุมชน” ดังนี้

- 1) เว็บไซต์แอปพลิเคชัน
- 2) ระบบการจัดเก็บแบบสำรวจออนไลน์
- 3) ระบบฐานข้อมูลรองรับข้อมูล แบบสำรวจออนไลน์ ภายใต้โดเมน www.familywarning.dwf.go.th

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของกลไกเชิงพื้นที่ : การส่งเสริม การวิจัยชุมชนด้านครอบครัวและการพัฒนาครอบครัวเข้มแข็ง

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง การพัฒนาศักยภาพกลไกศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนในการดำเนินการเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง มีจิตสำนึกความเป็นไทย และดำรงชีวิตแบบพอเพียง

ขอบเขตของการศึกษา

พื้นที่ 8 จังหวัด ภาคเหนือ
ได้แก่

1. เชียงราย
2. เชียงใหม่
3. น่าน
4. แพร่
5. พะเยา
6. แม่ฮ่องสอน
7. ลำปาง
8. ลำพูน

กลุ่มเป้าหมาย

- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)
- คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)
- ภาคประชาสังคม (NGOs)

ผลการศึกษา

ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) อันเป็นองค์กรที่มีประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนร่วมมือกันทำงาน ในรูปของคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการหรือบริหารจัดการโดยชุมชน หรือเป็นการเปิดพื้นที่ ให้ประชาชน ได้ร่วมกันเสริมสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนองค์กร/กลุ่ม และหรือเครือข่ายครอบครัวในชุมชน ศพค. ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร สถานที่จัดกิจกรรมและอื่น ๆ ลักษณะเด่นของ ศพค. ที่เข้มแข็ง คือ การมีประชาชนที่มีความกระตือรือร้น เยาวชนอาสาสมัครเป็นต้นที่มีจิตสาธารณะ ประชาชนผู้ยึดหน้าที่ของความเป็นพลเมือง และพลเมืองคุณธรรม (civic virtual) มีการขับเคลื่อนส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครอบครัวได้

บทบาทหน้าที่ของ ศพค. ที่มีองค์ประกอบขององค์กรข้างต้นนี้เป็นจุดหรือแหล่งบูรณาการ ให้คนที่เกี่ยวข้องมาประสาน/ร่วมมือกัน โดยการร่วมมือกันนี้ จะยึดปัญหาหรือการแก้ปัญหา หรือการพัฒนา ครอบครัวในชุมชนเป็นที่ตั้ง (problem based) ยึดครอบครัว เป็นศูนย์กลาง สร้างโอกาสให้ชุมชนร่วมเรียนรู้ เป็นการพัฒนารอบครอบครัวให้เป็นหน่วยหรือสถาบันทางสังคมให้มีความเข้มแข็ง จนนำมาซึ่งความผาสุกของสังคมส่วนรวมต่อไปอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

การพัฒนาระบบกลไก ศพค. ให้เข้มแข็ง และสามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ควรมีรูปแบบหรือแนวทาง การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพค. ดังนี้

1. ปรับแนวคิดและสร้างความเข้าใจ
2. กำหนดจุดยืน และสร้างคุณค่างาน ศพค.
3. การออกแบบระบบงาน
4. การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพค.
5. การรายงาน ติดตาม และประเมินผล